

S Y K E

Sähköisen rakennussuojeluprosessin ja suojeltujen kohteiden sekä RKY-kohteiden seurannan määrittely – eRakSu, hankekuvaus

20.5.2020 Päivi Malmi

Suomen ympäristökeskus SYKE sai maaliskuussa 2019 YM:n 35 000€ määrärahan hankkeen 'Sähköisen rakennussuojeluprosessin ja suojeltujen kohteiden sekä RKY-kohteiden seurannan määrittely – eRakSu' – toteuttamiseen. Hankkeen tarkoituksena oli määrittellä rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) mukaisiin suojeluasioihin sähköinen rakennussuojeluprosessi. Hankkeessa piti määrittellä myös, mitä tietoja suojelluista kohteista valtakunnallisesti kerätään, ja suunnitella suojeltujen kohteiden tilan ja kehityksen seuranta.

Hanke käynnistyi huhtikuussa 2020. SYKEssä hankkeen projektipäällikkönä toimi Päivi Malmi ja hankkeen toteuttamiseen osallistuvivat myös Tiina Haapakoski, Kimmo Nurmio ja Anu Kotilainen. Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Matleena Haapala (YM) ja jäseninä Tuija Mikkonen (YM), Reko Korhonen (YM), Pilvi Nummi (YM), Kirsti Virkki (VAR-ELY), Juhani Hallasmaa (EPO-ELY), Anneli Pekkanen (KEHA-keskus), Elisa El Harouny (Museovirasto), Minna Ryyppö (Museovirasto) ja Sirkka-Liisa Seppälä (Museovirasto). Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana seitsemän kertaa.

Hankkeessa laadittiin työsuunnitelman mukaisesti ensin karkea kuvaus sähköisestä rakennussuojeluprosessista, mitä hiottiin ohjausryhmän avulla. Karkean kuvauksen pohjalta järjestettiin 4.9.2019 Kansallismuseolla työpaja, johon osallistui edustajia VARystä, KESystä, ESAystä, KALystä, POPystä ja POKystä sekä YMstä, Museovirastosta, KEHA-keskuksesta, Helsingin kaupungin kaavoituksesta ja rakennusvalvonnasta sekä kaupungin museosta ja Helsingin yliopistokiinteistöistä. Työpajassa saatiin rakennussuojeluprosessiin eri rooleissa osallistuvilta tahoilta hyviä huomioita suunnitelmiin. Työpajan kommenttien perusteella suunnitelmia muokattiin ja ohjausryhmän käsittelyn jälkeen muokattu sähköisen prosessin karkea kuvaus lähetettiin laajemmalle kommenttikierrokselle. Kommentteja saatiin KALystä, POPystä, YMstä, KEHA-keskuksesta, Kuntaliitosta, Saamelaiskäräjiltä sekä Senaatti-kiinteistöiltä. Tulleet kommentit huomioitiin suunnitelmissa, ja karkean prosessin kuvausta lähdettiin tarkentamaan varsinaisiksi vaatimusmäärittelydokumenteiksi. Vaatimusmäärittelyä tarkennettiin vielä alkuvuoden 2020 aikana ohjausryhmän avulla. Osana vaatimusmäärittelyä suunniteltiin myös eRakSu-järjestelmässä tarvittavat tietokentät sekä näiden kenttien näkyminen eri käyttäjäryhmille. Lopputuloksena työstä syntyi dokumentti eRakSu_prosessikuvaus.doc ja sen liitteenä oleva tietokenttä-dokumentti (Liite2_Tietokentät_yksilöity.xlsx).

Rakennussuojelukohteiden seuranta alettiin suunnitella yhteistyössä SYKEN ja Museoviraston kesken syksyllä 2019. Ohjausryhmä käsittelee seurannan suunnitelmaa marraskuun ja helmikuun kokouksissaan. Ohjausryhmän kommenttien perusteella seurannan suunnitelmaa tarkennettiin. ELY-keskuksille annettiin vielä mahdollisuus kommentoida suunnitelmaa maaliskuun ajan, mutta kommentteja saatiin vain ESAystä. Saadun kommentin ja ohjausryhmän avulla seurannan suunnitelma viimeisteltiin. Lopputuloksena oli dokumentti Rakennussuojelukohteiden_seuranta_taulukolla.doc. Suunnitelman pohjalta lähdettiin toteuttamaan suunniteltuja seurantatilastoja Liiteriin. Lopullisesti sovitut seurantatilastot saadaan Liiteriin kaikkien katsottavaksi syksyllä 2020. Kun uudet tilastot tulevat käyttöön, niistä tiedotetaan ohjausryhmää sekä sovitaan, miten muuten niistä kannattaa eri toimijoille tiedottaa. Osa seurannasta todettiin hoituvan parhaiten erillisselvityksillä. Näiden toteuttaminen tarpeen mukaan jää YM:n ja Museoviraston vastuulle. Viimeisessä ohjausryhmän kokouksessa todettiin, että hankkeen ollessa jo lähellä päättymistä seurannan suunnitelmaa ei enää kannata lähteä laajentamaan RKY-kohteille, mikä oli hankkeessa optiona.

Yksi osa eRakSu-hanketta oli myös tiedon yhteentoimivuuden varmistaminen. Yhteistyössä YM:n hankkiman konsultin avulla yhteentoimivuusalustalle tuotettiin sanasto Rakennusperinnön suojelun käsitteitä (<https://sanastot.suomi.fi/concepts/16506fef-a5fd-43bf-b28e-afce1bb030ac>) sekä eRakSun tietomalli (<https://tietomallit.suomi.fi/model/eraksu/>). Yhteentoimivuustyö jäi hankkeessa osin kesken, koska YM:n sopimukset konsulttien kanssa päättyivät ja YM:ssä yhteentoimivuudesta vastannut henkilö vaihtui. Sanastoon jäi lähinnä täydennystarpeita mm. tietomallista, tietomalli sen sijaan jäi vielä hyvin luonnokseksi – se olisi hyvä vielä viimeistellä ja yhteensovittaa muiden tietomallien kanssa, kun yhteentoimivuustyö käynnistyy YM:ssä uudelleen.

Jatkotoimenpidesuosituksset

eRakSu-hankkeessa ei lopulta ehditty laajentamaan suojelukohteiden seurannan suunnitelmaa RKY-kohteille. Jatkossa olisi kuitenkin hyvä käydä läpi, mitä osia suunnitellusta seurannasta voisi hyödyntää RKY-kohteiden seurantaan. Olisi myös hyvä harkita, olisiko joku erillisselvityksin seurattaviksi suunnitelluista seurannoista syytä toteuttaa lähivuosina.

Seuranta voisi edistää lisäksi aineistonparannustyöllä. Esimerkiksi seurantadokumentissa mainitun 'Suojellut kohteet rakennuksen nykykäyttötarkoituksen mukaan' -tilaston tekeminen tulisi ajankohtaiseksi, kun pysyvä rakennustunnus on annettu ja myös viety GISALUn (/eRakSuun) vielä kattavammin suojelluille rakennuksille. Myös tässä hankkeessa toteutettavien seurantatietojen kattavuutta voitaisiin parantaa aineistossa olevien pysyvien rakennustunnusten myötä, ja samalla aineistoa voisi käydä läpi muidenkin tilastoitavien ominaisuuksien osalta (tilanne, kulttuurihistoriallinen tyyppi).

Nyt, kun vaatimukset sähköiselle rakennussuojeluprosessille on saatu määriteltyä, tulisi selvittää, miten sähköisen prosessin järjestelmä kannattaisi toteuttaa. Parhailaan on käynnissä useita alan kehittämishankkeita, kuten rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, joiden yhteydessä on hyvä selvittää, voisiko eRakSu rakentua osaksi jotain tällaista isompaa järjestelmäkokonaisuutta.